

Nr 935

Av herr Wennerfors, om avdrag vid taxeringen för erlagda försäkringspremier.

Beträffande rätt att åtnjuta avdrag vid taxering för erlagda premier respektive skattskyldighet för utfallande belopp gäller olika regler för å ena sidan pensionsförsäkring och å andra sidan övriga former av livförsäkring. Reglerna i fråga återfinnes i 31 § kommunalskattelagen samt i anvisningarna till detta lagrum och innebär i korthet följande.

Rätt till avdrag föreligger för premie för pensionsförsäkring. Denna rätt kan i fråga om s. k. tjänstepensionsförsäkring tillkomma arbetsgivare vilken erlagt premien.

Utfallande pensionsbelopp beskattas hos mottagaren, som kan vara försäkringstagaren eller hans änka eller barn, eller hos arbetsgivare, f. d. anställd eller änka eller barn till den anställde.

För livförsäkring, som ej är pensionsförsäkring, gäller i princip motsatsen, d. v. s. premie är ej avdragsgill och utfallande belopp beskattas inte (ett undantag utgör livförsäkringspremier upp till ett belopp av f. n. 250 kr. per år — för makar sammanlagt 500 kr. — vilka är avdragsgilla utan att detta påverkar skattefriheten för utfallande belopp).

Reglerna för pensionsförsäkring bedömes av många såsom förmånliga, eftersom avdragsrätten åtnjutes vid ett inkomstläge som kan antagas vara högre än det som förväntas råda när utbetalning av pension blir aktuell. Utbetalningarna förväntas därför bli beskattade efter en lägre marginalskattesats än den som gäller när avdragsrätten åtnjutes. Detta anses ha lett till missbruk, och därför har i anvisningarna noga angivits vilka krav som skall vara uppfyllda för att en livförsäkring skall vara att anse som pensionsförsäkring i lagens mening.

Ett av dessa krav är följande (Anvisningarna till 31 § punkt 1. åttonde stycket):

”Skall enligt avtal om pensionsförsäkring ålderspension — — — upphöra eller nedsättas viss tid efter det pensionsåldern inträtt — — — må denna tid icke understiga fem år eller, i fråga om ålderspension, som upphör tidigast då den försäkrade fyllt 63 år, ett och ett halvt år.”

Enligt en av de sakkunniga, vilka deltagit i förarbetena till detta lagrum, framlidne fil. lic. E. Hahr, torde man få anse att ordet ”upphör” skall tolkas som ”upphör eller nedsättes” (jämför inledningen av det citerade lagrummet).

Innebörden är alltså att man inte får avdragsrätt för en försäkring, vars förmån utgöres av periodiska utbetalningar under en period som understiger i princip fem år.

En mycket vanlig typ av pensionsförsäkring är den s. k. tjänstepensionen, numera vanligen utformad enligt det s. k. ITP-systemet. Sådan försäkring är i allmänhet "samordnad" med den allmänna försäkringen, d. v. s. att ålderspensionen (som i regel börjar utbetalas när den anställda fyller 65 år — beträffande kvinnor dock f. n. 62 år) minskas när pension enligt lagen om allmän försäkring börjar utgå (vid 67 år) med ett mot sistnämnda pension svarande belopp. Enligt den ovan citerade lagbestämmelsens huvudregel — femårsgränsen — skulle sådan anpassad tjänstepension icke vara att anse som pensionsförsäkring i skattelagens mening (icke ens beträffande kvinnliga anställda, ty i regel hinner inte fullt fem år förflyta från deras avgång med pension vid 62 år plus en till trettio dagar intill dess ATP och folkpension börjar utbetalas, nämligen fr. o. m. den månad då de fyller 67 år).

Enligt de avtal om tjänstepension, vilka 1966 träffats för personal inom försäkringsbranschen, rekommenderas "bolagen att välvilligt pröva framställning från tjänsteman, som uppnår pensionsåldern under första halvåret något av åren 1967—1974, att kvarstå i tjänst längst till den 30 juni respektive år". (Bestämmelsen har tillkommit för att vederbörande anställda ej i onödan skall gå förlustiga ATP-pension enligt viss övergångsbestämmelse.)

Sannolikt torde det ofta förekomma, att anställda efter pensionsålderns uppnående kvarstår i tjänst kortare tid och således i verkligheten får en högre pensionsålder än 65 år, detta vare sig det finns en avtalsbestämmelse som den nyss citerade eller icke. Det torde också ofta vara ett samhällligt intresse att pensionärens arbetskraft och erfarenhet på så sätt utnyttjas. Det kan emellertid lätt leda till att tjänstepensionen förlorar sin karaktär av pensionsförsäkring i kommunalskattelagens mening, nämligen om den faktiska pensionsåldern överstiger 65 år och 5 à 6 månader.

I fråga om tjänstepensionering av ITP-systemets typ torde riskerna för missbruk i skatteflyktssyfte vara mycket obetydliga.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen, första anvisningspunktens åttonde stycke, alltså det ovan citerade "Skall enligt avtal — — — ett halvt år" utökas med följande mening:

"Utan hinder därav må med pension avses tjänstepensionsförsäkring utformad enligt avtal mellan huvudorganisationer på arbetsmarknaden såvida ålderspensions upphörande eller nedsättning inträffar fr. o. m. den månad, då den försäkrade uppnår 67 års ålder och såvida, därjämte, det belopp som upphör att utbetalas, eller det belopp varmed pensionen nedsättes ej överstiger för år räknat 5 gånger basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring vid den tidpunkt då försäkringen tecknades."

Stockholm den 28 januari 1970

Alf Wennerfors (m)